

CONSTANTINE
PORPHYROGENETUS
INTERNATIONAL
SCIENTIFIC ASSOCIATION

Ever Excelling

Source: Wikipedia

Αιέν Αριστεύειν

ΔΙΕΘΝΗΣ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΣ

HELLENISM IN THE ORIENT

Editor: John Karkazis

"EX ORIENTE LUX": THE GRAND VISION OF CONSTANTINE KARATHEODORI AND THE HELLENIC WORLD (in greek)

Source: Wikipedia

Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

Οκτώβριος 2022

"ΦΩΣ ΕΞ ΑΝΑΤΟΛΩΝ": ΤΟ ΜΕΓΑΛΕΠΗΒΟΛΟ ΟΡΑΜΑ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗ ΚΑΙ ΤΟΥ ΜΕΙΖΟΝΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

"ΦΩΣ ΕΞ ΑΝΑΤΟΛΩΝ": ΤΟ ΜΕΓΑΛΕΠΗΒΟΛΟ ΟΡΑΜΑ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗ ΚΑΙ ΤΟΥ ΜΕΙΖΟΝΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Γιάννης Καρκαζής

Ομότιμος Καθηγητής, Τμήμα Ναυτιλίας και Επιχειρηματικών Υπηρεσιών, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Πρόεδρος, Διεθνής Επιστημονική Εταιρεία "Κωνσταντίνος Πορφυρογέννητος"

Το Ιωνικό Πανεπιστήμιο της Σμύρνης (ΙΠΣ) υπήρξε ένα μεγαλόπνοο όραμα και διακαής επιδίωξη του Μείζονος Ελληνισμού να μεταλαμπαδεύσει τις ακαδημαϊκές αξίες της αριστείας, της διεπιστημονικότητας και της διαπολιτισμικότητας στην καρδιά της Ιωνικής Γης η οποία αποτέλεσε διαχρονικά ένα μοναδικό πνευματικό εργαστήριο το οποίο επηρέασε αποφασιστικά την εξέλιξη της επιστήμης και της φιλοσοφίας σε παγκόσμια κλίμακα.

Οι συντελεστές της δημιουργίας του ΙΠΣ ήσαν:

- Ο Ανδρέας Μιχαλακόπουλος,
- Ο Ελευθέριος Βενιζέλος και
- Ο Κωνσταντίνος Καραθεοδωρή

Ο Ανδρέας Μιχαλακόπουλος, που είχε την αρχική ιδέα ίδρυσης του ΙΠΣ, ήταν πολιτικός, στενός συνεργάτης του Ελευθέριου Βενιζέλου και πρωθυπουργός της Ελλάδας την περίοδο 1924-1925. Ο Καραθεοδωρή, διαπρεπής ακαδημαϊκός με διεθνή αναγνώριση, ανέλαβε κατόπιν πρόσκλησης του Βενιζέλου την σύσταση και οργάνωση του δεύτερου μετά το ΕΚΠΑ Ελληνικού πανεπιστημίου. Σημειώνεται ότι ο Καραθεοδωρή είχε αποκτήσει μεγάλη οργανωτική εμπειρία με την οργάνωση του Πολυτεχνείου του Μπρεσλάου στην Γερμανία. Στην δημιουργία και τον εξοπλισμό του ΙΠΣ συνέβαλε επίσης και ο Αριστείδης Στεργιάδης Υπατος Αρμοστής Σμύρνης. Κατά την Μαρία Γεωργιάδου [1] ένας από τους λόγους της επιλογής του Καραθεοδωρή από τον Βενιζέλο ήταν επιθυμία αποφυγής της ανάμιξης της πολιτισμικής ελίτ της Αθήνας και του ΕΚΠΑ στο μεγαλεπήβολο αυτό έργο.

Ανδρέας Μιχαλακόπουλος
source: wikipedia

Ελευθέριος Βενιζέλος
source: wikipedia

Κωνσταντίνος Καραθεοδωρή
source: <http://enosivourlioton.gr/?p=3192>

Στις 20 Οκτωβρίου 2019 ο Καραθεοδωρή υποβάλλει στην Κυβέρνηση Βενιζέλου υπόμνημα για την ίδρυση του ΙΠΣ στο οποίο βασίστηκε ο ιδρυτικός νόμος 2251/14-7-1920 "Περί Ιδρύσεως και Λειτουργίας Ελληνικού Πανεπιστημίου εν Σμύρνη". Με βάση τον ιδρυτικό νόμο το ΙΠΣ συγκροτήθηκε από τις ακόλουθες επτά ακαδημαϊκές μονάδες (σχολές):

- Γεωπονική και φυσικών επιστημών
- Ανατολικών γλωσσών και ανατολικού πολιτισμού
- Δημοσίων υπαλλήλων
- Εμπορική σχολή
- Χωροσταθμών και εργοδηγών
- Ανώτερο μουσουλμανικό ιεροδιδασκαλείο
- Ινστιτούτο υγιεινής

Η τελευταία μονάδα είχε ένα κρίσιμο ρόλο στην αντιμετώπιση του ιδιαίτερα υποβαθμισμένου επιπέδου υγιεινής στην Μικρά Ασία. Η γλώσσα διδασκαλίας θα ήταν η Ελληνική και η Τουρκική. Οι μισθοί του διδακτικού προσωπικού θα ήσαν ανάλογοι εκείνων του ΕΚΠΑ. Την διοίκηση του ΙΠΣ συγκροτούσαν ο πρύτανης (με 5ετή θητεία) και οι κοσμήτορες των επτά σχολών. Το ΙΠΣ θα είχε παραρτήματα στη Χίο και τη Θεσσαλονίκης.

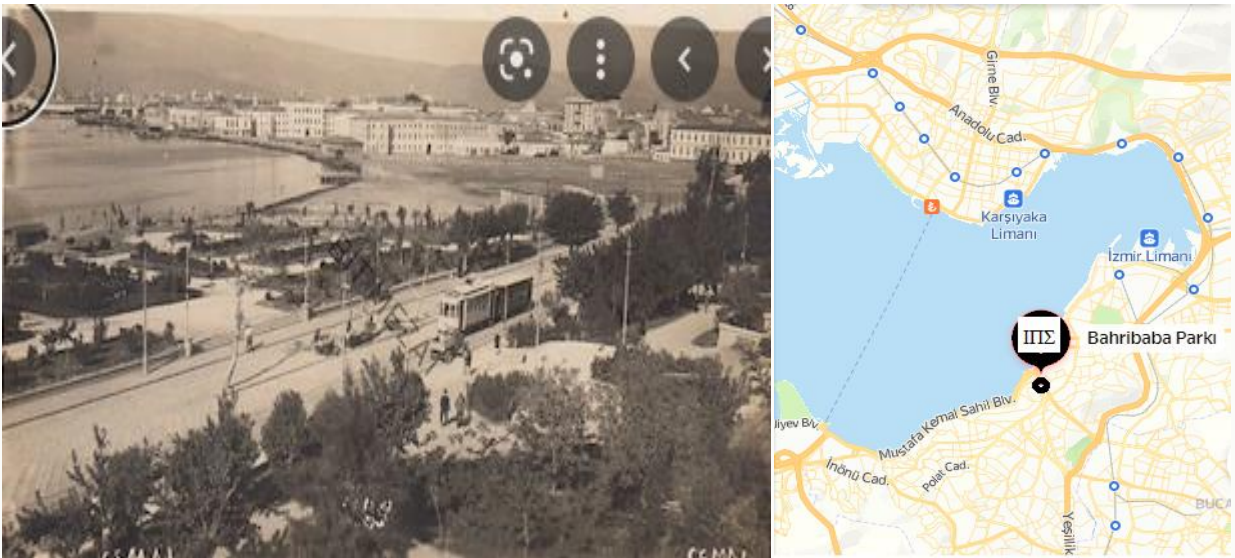
Στρατηγικός στόχος της ίδρυσης του ΙΠΣ ήταν η αξιοποίηση της ευρύτερης περιοχής ως νευραλγικού χώρου για τον μείζονα υπερπόντιο Ελληνισμό. Για τον σκοπό αυτό βασική επιδίωξη των ιδρυτών του Πανεπιστημίου ήταν να γίνει εφάμιλλο των μεγάλων Ευρωπαϊκών πανεπιστημίων. Το έμβλημα του ΙΠΣ, που εξέφραζε τον παραπάνω στρατηγικό στόχο, ήταν το

"Ex Oriente Lux" ("Το Φως εξ Ανατολών"). Η ακαδημαϊκή συγκρότηση του ΙΠΣ βασίστηκε στα αγγλο-σαξωνικά και γερμανικά πρότυπα.

Η σφραγίδα του Πανεπιστημίου Σμύρνης με το έμβλημα «Φως εξ ανατολών»
source: <http://enosivourlioton.gr/?p=3192>

Το ΙΠΣ εγκαταστάθηκε στον λόφο Μπαχρή-Μπαμπά (φωτο 1), στις δυτικές παρυφές του Λόφου Πάγου, σε κτιριακές εγκαταστάσεις (φωτο 2), επί εκτάσεως 45 στρεμμάτων, που λειτουργούσε ως Τουρκική Σχολή και Βιβλιοθήκη και σε χώρο που παλαιότερα (19ος αιώνας) υπήρχε Εβραϊκό νεκροταφείο το οποίο καταπατήθηκε από την Οθωμανική διοίκηση για να εγκατασταθούν Τούρκοι πρόσφυγες του Ρωσο-τουρκικού Πολέμου του 1878.

ΦΩΤΟ 1: Θέα της Σμύρνης από τον λόφο Μπαχρή-Μπαμπά

source: https://yandex.com.tr/harita/org/bahribaba_parki/88211951154/?ll=27.127750%2C38.414609&z=12

source: Google Maps

ΦΩΤΟ 2: Οι κτιριακές εγκαταστάσεις του ΙΠΣ

source: <https://www.syros-agenda.gr/to-ioniko-panepistimio-smyrnis-progonos-tou-panepistimiou-aigaiou/>

ΦΩΤΟ 3: Το γραφείο του Καραθεοδωρή στο πανεπιστήμιο Σμύρνης

source: <https://www.syros-agenda.gr/to-ioniko-panepistimio-smyrnis-progonos-tou-panepistimiou-aigaiou/>

Με την στήριξη της Υπατης Αρμοστείας Σμύρνης μέχρι τις αρχές του 1922 είχαν ολοκληρωθεί οι κτιριακές εγκαταστάσεις του ΙΠΣ με κόστος 110.000 τουρκικών λιρών. Το Πανεπιστήμιο διέθετε 70 αίθουσες διδασκαλίας, αμφιθέατρο, πληθώρα εργαστηρίων και κτίριο διοίκησης.

Ο Καραθεοδωρή έδωσε τιτάνιο αγώνα για την συγκρότηση της βιβλιοθήκης του ΙΠΣ με βιβλία που εξασφάλισε από πολλές ευρωπαϊκές χώρες και κυρίως από την Γερμανία. Στα πλαίσια αυτά ο Καραθεοδωρή ταξίδευσε μεταξύ άλλων στο Βερολίνο και την Λειψία όπου προέβη σε αγορά σπάνιων βιβλίων για την Μικρά Ασία που είχαν συγκεντρώσει Αυστριακοί αρχαιολόγοι στην Εφεσο [2]. Επίσης, η Ευαγγελική Σχολή Σμύρνης έκανε δωρεά στο Πανεπιστήμιο την περίφημη βιβλιοθήκη της. Στις αρχές του 2022 η βιβλιοθήκη του ΙΠΣ διέθετε 20.000 τόμους, έναν πολύ μεγάλο αριθμό για τα δεδομένα της εποχής.

Τα εγκαίνια του ΙΠΣ θα πραγματοποιούνται στις 10 Οκτωβρίου 1922. Δυστυχώς όμως η Μικρασιατική Καταστροφή ματαίωσε το μεγαλεπήβολο αυτό εγχείρημα του Ελληνισμού. Ο Καραθεοδωρή εγκατέλειψε την Σμύρνη από τους τελευταίους. Για τον μεγάλο αυτόν ακαδημαϊκό ο τότε πρόξενος των ΗΠΑ στη Σμύρνη Τζόρτζ Χόρτον έγραψε τα ακόλουθα: "Όταν αναχώρησε ο Καραθεοδωρή από την Σμύρνη ήταν σαν να έφευγε από την Μικρά Ασία η ενσάρκωση της Ελληνικής ευφυΐας, της τέχνης και του πολιτισμού" [2].

Ο Καραθεοδωρή δίδαξε για λίγα χρόνια (1922-1924) στο ΕΜΠ και στη συνέχεια διορίστηκε καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Μονάχου. Το 1927 εκλέχτηκε μέλος της Ακαδημίας Αθηνών ενώ το 1930 ο Βενιζέλος του ανέθεσε την αναδιοργάνωση του ΕΚΠΑ. Ο Καραθεοδωρή πέθανε τον Φεβρουάριο 1950 στο Μόναχο.

Σύντομο βιογραφικό του Κωνσταντίνου Καραθεοδωρή

Ο Καραθεοδωρή γεννήθηκε στο Βερολίνο τον Σεπτέμβριο 1873. Καταγόταν από την μεγάλη φαναριώτικη οικογένεια των Καραθεοδωρή. Ο πατέρας του Καραθεοδωρή, Στέφανος Καραθεοδωρή, που καταγόταν από την Βύσσα της Δυτικής Θράκης, εργάστηκε ως διπλωμάτης της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, αρχικά ως γραμματέας και στη συνέχεια ως πρεσβευτής του Σουλτάνου στις Βρυξέλλες, στην Αγία Πετρούπολη και στο Βερολίνο. Η μητέρα του Δέσποινα, το γεγονός Πετροκόκκινου, καταγόταν από την Χίο.

Τα παιδικά του χρόνια ο Καραθεοδωρή τα πέρασε στις Βρυξέλλες όπου ο πατέρας του υπηρετούσε ως πρέσβης του Σουλτάνου. Σπούδασε στο Πανεπιστήμιο του Γκέτινγκεν και στο

Πανεπιστήμιο Χούμπολτ του Βερολίνου. Υπηρέτησε ως καθηγητής στα γερμανικά πανεπιστήμια του Μονάχου, Χούμπολτ, Γκέτινγκεν, Βόννης και Ανόβερου.

Ο Καραθεοδωρή διακρίθηκε διεθνώς για το επιστημονικό του έργο στα Μαθηματικά, την Φυσική και την Αρχαιολογία. Ειδικότερα, η θητεία του στο Πανεπιστήμιο του Γκέτινγκεν, που θεωρείτο την εποχή εκείνη το μεγαλύτερο κέντρο μαθηματικών στον κόσμο, και η συνεργασία του με τους διάσημους καθηγητές μαθηματικών David Hilbert και Felix Klein άσκησαν μεγάλη επίδραση στη σταδιοδρομία του ως μαθηματικού και εν γένει ως ακαδημαϊκού.

Βιβλιογραφία

[1] Μαρία Γεωργιάδου (2007). "Κωνσταντίνος Καραθεοδωρή. Ενας μαθηματικός υπό την σκέπη της εξουσίας", Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης

[2] Το Ιωνικό Πανεπιστήμιο Σμύρνης. "Πρόγονος" του Πανεπιστημίου Αιγαίου
<https://www.syros-agenda.gr/to-ioniko-panepistimio-smyrnis-progonos-tou-panepistimiou-aigaiou/>